

Yrjö Hakanen <yrjo.hakanen@skp.fi> aika 10.06.2011 11:47:09

Oikeusministeriö
10.06.2011
ad 13/41/2010

Vastaanottaja: <oikeusministerio@om.fi>
Kopio:
Aihe: Lausunto kansalaisaloitetyöryhmän mietinnöstä (OM mietintöjä 21/2011)

Suomen kommunistinen puolue

Oikeusministeriö
Lainvalmisteluosasto
oikeusministerio@om.fi

Helsinki 10.6.2011

Asia: pyydetty lausunto kansalaisaloitetyöryhmän mietinnöstä
(OM:n mietintöjä ja lausuntoja 21/2011)

SKP on jo 70-luvulta alkaen tehnyt esityksiä kansalaisten aloiteoikeudesta, jolla tietty määrä äänioikeutettuja voisi saada haluamansa lakialoitteen tai muun asian eduskunnan käsittelyyn. Vireillä oleva uudistus kansalaisaloitteesta on askel oikeaan suuntaan.

Suurena puutteena pidämme sitä, että ei esitetä kansanäänestyksen kehittämistä. SKP:n mielestä EU:n perussopimusten tai esimerkiksi Nato-jäsenyyden kaltaisissa asioissa tulisi järjestää sitova kansanäänestys. Myös kansalaisaloitteella pitäisi voida saada aikaan kansanäänestys.

Nyt tehty menettelytapalakiesitys johtaa liian tiukan 6 kk määräajan ja suuren 50 000 kannattajan allekirjoitusten määrävaatimuksen vuoksi käytännössä siihen, ettei kansalaisaloitetta pysty toteuttamaan ilman valtakunnallista isoa organisaatiota tai merkittäviä taloudellisia resursseja. Näin uusi poliittisen vaikuttamisen muoto ei vastaa riittävästi alkuperäistä tarkoitusta täydentää puutteellista kansanedustajien kautta tapahtuvaa vaikuttamista.

Vaatus siitä, ettei aloitteeseen saa sisällyttää erilaisia asioita, jää epäselväksi ja perustelujen maininta asioiden välittömästä liittymisestä toisiinsa avaa mahdollisuuden estää aloitteen eteneminen tällaisella muotoperusteella. Epäselväksi jää myös se, miten helposti aloitteen eteneminen voidaan pysäyttää aloitteen nimiongelmien varjolla eli esimerkiksi sillä, että aloite voidaan nimen perusteella sekoittaa johonkin toiseen.

Perustelujensa mukaan aloiteoikeus koskisi vain varsinaisen lain säätämistä, vaikka itse perustuslaki puhui lainsäädäntöasioista. Kun eduskunta päättää monista lakia alemmanasteisista normeista ja kansainvälisistä sopimuksista, ei ole syytä niiden sivuuttamiseen.

Asetetut määräajat, erityisesti 6 kuukauden keräysaika, ovat liian lyhyitä. Määräajat voivat johtaa siihen, ettei uutta oikeutta pystytä käyttämään etenkin sellaisten kansalaisten toimesta, joilla ei ole tukenaan isoa organisaatiota.

Verkossa tapahtuva kannattajien nimien keräys perustuu pankkitunnuksiin tai vastaaviin vahvoin tunnistuksiin, joita kaikilla ei ole. Tosin varaventiilinä oleva oikeusministeriön verkkojärjestely, jos se todella pysyisi maksuttomana, lieventäisi tätä ongelmaa. Kun kuitenkin valtion toiminnassa laajasti on siirrytty kustannusten perimiseen asiakkailta, ei ole uskottavaa, että tämäkään palvelu säilyisi maksuttomana, ellei siitä nimenomaisesti säädetä laissa, johon kaikki merkittävät puolueet selvästi sitoutuvat.

Kannatusallekirjoitusten tarkastaminen tapahtuisi virkatyönä, ellei sitäkin ajan myötä ulkoistettaisi yksityiselle palveluntarjoajalle. Allekirjoitusten tarkastamiseen liittyy myös eräissä tapauksissa suurta poliittista vaikutusvaltaa. Joissakin tapauksissa voi syntyä kiusaus pyrkiä estämään aloitteen eteneminen sillä, että tarkastuksessa allekirjoituksia hylätään kyseenalaisin perustein. Aloitteen tekijällä ei ole juurikaan todellisia oikeussuojakeinoja vilpillistä hylkäämistä vastaan, varsinkin jos väestökisterikeskus hävittää kerätyt kannatuskortit esityksen mukaan 9 kuukauden kuluttua hylkäävästä päätöksestä. Aloitteentekijöiden oikeussuojaa on syytä vahvistaa perusteettomia allekirjoitusten hylkäämisiä vastaan niin, että allekirjoitukset hävitetään vasta kun valitusaika on päättynyt ja valitustapauksissa vasta kun valitus on ratkaistu. Virkatyötä valvomaan voitaisiin asettaa vaalilautakunnan kaltainen elin.

Rangaistussäännökset on esityksessä kohdistettu vain osaan väärinkäytösten mahdollisista tekijöistä. Huomiotta on jätetty väärinkäytökset, salassapitoa lukuun ottamatta, joita voi tapahtua esimerkiksi kannatusallekirjoitusten perusteettomien hylkäämisten yhteydessä. Nykyiset virkarikossäännökset on lievennetty ja säännösten perusteluissa kirjoitettu siten, ettei kansalainen niiden avulla voi juurikaan saada rikosoikeudellista suojaa väärinkäyttöihin syyllistynyttä virkamiestä vastaan.

Suomen kommunistinen puolue

Yrjö Hakanen

puheenjohtaja

puh (09) 7743 8150, 050 341 2320

yrjo.hakanen@skp.fi

www.skp.fi